

LBRIS

We know
books

MARSHA FORCHUK SKRYPUCH

Autoarea cărții Bombe pentru Hitler

Winterkill Iarna care a ucis

Ediție bilingvă

Traducere din limba engleză
de Diana Trăncuță

forteen | 2026

CHAPTER ONE

The shock brigade

February 1930, in Felivka, a village near Kharkiv, Soviet Ukraine

Tato and I had just entered the village after inspecting our wheat field. There we stood, father and son, in front of Saint Sophia Church in silence and watched as hundreds of uniformed young people armed with leaflets marched past us.

A lot of them looked to be in their early twenties, and they wore the distinctive uniform of the Komsomol—the Young Communist League—beneath their unbuttoned winter coats: brownish-gray short pants gathered at the knee and a military tunic topped off with a red neck scarf and a belt across the chest. Their tall black boots made an intimidating thump as their feet hit our muddy road in unison.

There were also Young Pioneers, with their red ties visible above their coats. Young Pioneers could be as young as nine and as old as fifteen, but most in this group looked to be about my age, twelve. I was a Pioneer on paper because you got into trouble if you didn't join, but around here people called the red tie "the devil's noose."

There were also some adult marchers in city clothes, as well as others in the uniforms of youth leaders.

It took a while for them all to pass by. We waited another minute or so, then Tato and I stepped onto the road and followed them.

The Saturday market was in progress in the square, and as the strangers marched past them, our friends and neighbors stopped mid-haggle and gawked at the parade just like we had done. The marchers continued north up the street, and we continued to follow. Tato and I didn't have much choice, because our house was as far north as you could go and still be within the village.

CAPITOLUL UNU

Brigada de șoc

Februarie 1930, în Felivka, un sat în apropiere de Harkov, Ucraina Sovietică

Tata și cu mine tocmai intraserăm în sat după ce ne verificaserăm câmpul de grâu. Stăteam în tăcere, tată și fiu, în fața Bisericii Sfânta Sofia, și ne uitam la sutele de tineri în uniformă care treceau pe lângă noi înarmați cu broșuri.

Mulți dintre ei păreau să aibă douăzeci de ani abia împliniți și purtau uniforma specifică a Comsomolului – Uniunea Tineretului Comunist – pe sub paltoanele de iarnă descheiate la nasturi: pantaloni scurți gri-maronii, strâmți la genunchi, și o tunică militară cu o eșarfă roșie la gât și o curea trecută peste piept. Ghetele înalte și negre scoteau un zgomot intimidant când picioarele lor călcau, în același ritm, drumul nostru noroios.

Erau și Tineri Pionieri, cu cravate roșii peste paltoane. Tinerii Pionieri aveau între nouă și cincisprezece ani, dar majoritatea din grupul ăsta păreau de vârsta mea – doisprezece ani. Eram Pionier doar pe hârtie, pentru că aveai necazuri dacă nu te înscriai, dar oamenii de pe aici numeau cravata roșie „lațul diavolului“.

Erau și câțiva adulți care mărșăluiau în haine de oraș, precum și alții îmbrăcați în uniforme de lideri tineretului.

A durat ceva timp să treacă toți. Am mai așteptat vreun minut, apoi eu și tata am ieșit pe drum și i-am urmat.

În piață era târgul de sâmbătă și, în timp ce străinii treceau pe lângă ei, prietenii și vecinii noștri s-au oprit în toiul tocmelii și s-au holbat la paradă, cum făcuserăm și noi. Tinerii au continuat să meargă spre nord, iar noi i-am urmat. Oricum, eu și tata nu aveam de ales, pentru că locuința noastră era în cea mai nordică parte a satului.

Once the parade got past the village square, the marchers dispersed. I noticed a couple of them approaching Pani Pich's cottage, while three stood at Comrade Olinyk's door.

By the time we got to our own house, the parade had dissolved. I pushed open our door, grateful to be away from all the drama.

"Son, husband," said Mama, her face frozen in an artificial grin. She was seated at the table with my nine-year-old brother, Slavko, and eleven-year-old sister, Yulia. My chair and Tato's were occupied by two strangers. "We have company, all the way from Canada."

A Young Pioneer girl wearing her red devil's noose around her neck sat at my spot beside Yulia as if it were hers. She had been scribbling something on a form when we walked in. The other visitor was a man sitting beside Slavko, in Tato's spot. He wore the kind of collared shirt with buttons that Roman, the priest's son, sometimes wore when he got a package from relatives in America.

The sight of them occupying not just our house but our places at the table sent a wave of fury through me. It was bad enough that Stalin had become the dictator of all the republics in the Soviet Union, but now he was starting up his "five-year-plan." It was supposed to modernize the Soviet Union but actually hurt people like us. He was taking away our farms and making them into one big collective farm—the kolkhoz. He had already sent in city people ignorant of farming to force the change on us, but now he was sending in foreigners. They couldn't possibly know the challenges we had. Every single day since Stalin's push had begun last year, friends and neighbors had been bullied and forced into giving up their property and joining the kolkhoz. But why Canadians?

"Slavko, go to Auntie and Uncle's barn and feed the animals," said Mama.

I was extremely jealous as my brother excused himself and ran out the door.

"Sit," said Mama, giving Tato and me each a look that said, *Don't argue.*

I had a barn to repair and chores to do, not to mention homework, but I was supposed to sit and be nice to these Canadians as they told me how to live. I pasted a smile onto my face. I'd be polite until we could get them to leave.

Când parada a trecut de piața din sat, tinerii s-au împrăștiat. I-am observat pe câțiva apropiindu-se de căsuța lui Pani Pich, în vreme ce alți trei stăteau la ușa tovarășului Olinyk.

Când am ajuns la casa noastră, parada se încheiase. Am deschis ușa, recunoscător că mă îndepărtasem de toată agitația.

— Fiule, soțule, a zis mama, cu fața încremenită într-un zâmbet prefăcut.

Stătea la masă cu fratele meu de nouă ani, Slavko, și sora mea de unsprezece ani, Yulia. Scaunul meu și al tatei erau ocupate de doi străini.

— Avem companie, tocmai din Canada.

O tânără pionieră care purta la gât lațul roșu al diavolului stătea pe locul meu, lângă Yulia, de parcă ar fi fost al ei. Mâzgălea ceva pe un formular când am intrat. Celălalt vizitator era un bărbat care stătea lângă Slavko, pe locul tatei. Purta un fel de cămașă cu guler, cu nasturi, ca aceea pe care o purta uneori Roman, fiul preotului, când primea un pachet de la rudele din America.

Când i-am văzut ocupându-ne nu doar casa, ci și locurile la masă, m-a cuprins un val de furie. Era destul de rău că Stalin devenise dictatorul tuturor republicilor din Uniunea Sovietică, dar acum își începea „planul cincinal”. Trebuia să modernizeze Uniunea Sovietică, dar, de fapt, le făcea rău oamenilor ca noi. Ne lua fermele și le transforma într-o mare fermă colectivă – colhozul. Deja trimisese oameni de la oraș, nepricepuți la agricultură, să ne impună schimbarea, dar acum trimitea și străini. Ei n-aveau cum să știe încercările prin care trecuserăm. În fiecare zi de când începuse lovitura lui Stalin, din urmă cu un an, prietenii și vecinii noștri fuseseră hărțuiți și forțați să renunțe la proprietățile lor și să se alătore colhozului. Dar de ce canadieni?

— Slavko, du-te în grajdul mătușii și unchiului și dă de mâncare la animale, a zis mama.

Am fost tare invidios pe fratele meu care s-a scuzat și a fugit pe ușă.

— Luați loc, a zis mama, aruncându-ne mie și tatei o privire care ne spunea „Nu faceți scandal”.

Aveam un hambar de reparat și treburi de făcut, ca să nu mai zic de teme, dar trebuia să stau cuminte și să fiu politicos în timp ce canadienii ăștia îmi spuneau cum să trăiesc. Am așizat un zâmbet. Aveam să fiu politicos până când îi făceam să plece.

The man smiled. "Comrade Chorny, Comrade Nyl." He spoke perfect Ukrainian but with an odd accent. "I'm Comrade White. I go by George White, although my Ukrainian name was Yury Bialek. Let me introduce you to my daughter."

The girl looked up and smiled. "I'm Comrade Alice."

Tato sat in Slavko's spot. I pulled up an extra chair and sat down across from Alice and Yulia. "You came all the way from Canada to assist with Stalin's five-year plan?" I asked.

"We did," said Alice. "A new tractor factory is being built in Kharkiv, and once it's finished, my father will work there. In the meantime, we're helping with the drive to get people signed up for the kolkhozes."

Her Ukrainian was almost as smooth as her father's, but the accent was more pronounced. With her light brown hair and hazel eyes, she could have been a local, but the blouse and skirt had that fine weave and careful stitching that you only saw in clothing that came in packages from North America. It made no sense that they had come here. Living in America was the ultimate dream, yet they left it to come back here to help Stalin?

"What's that written on your pin?" asked Yulia, staring at the ornament on the Canadian girl's lapel.

Alice unclipped her pin and handed it to Yulia. "It's in English script, but the words are the same as on the Young Pioneer pins here. It says *Always Ready*."

"I have one too," Yulia said.

She scrambled from her seat and came back with her pin in her hand and her red tie draped loosely around her neck. She set her pin on the table so we could see the Russian beside the English. They had the identical image: Lenin with a Soviet star and flame in the background. I smiled and pretended to be interested in the whole show. I had a pin as well, but I never wore it or my devil's noose.

"Was there a Communist revolution in Canada?" I asked.

Comrade White cleared his throat. Mama gave me a look.

Yulia gazed longingly at the Lenin pin from Canada.

"Do you know what we should do?" Alice asked Yulia.

Bărbatul a zâmbit.

— Tovarășe Chorny, tovarășe Nyl.

Vorbea la perfecție ucraineana, dar cu un accent ciudat.

— Eu sunt tovarășul White. Mi se spune George White, deși numele meu ucrainean era Yury Bialek. Dați-mi voie să v-o prezint pe fiica mea.

Fata a ridicat privirea și a zâmbit.

— Sunt tovarășa Alice.

Tata s-a așezat pe locul lui Slavko. Am tras încă un scaun și m-am așezat în fața lui Alice și a Yuliei.

— Ați venit până aici tocmai din Canada ca să sprijiniți planul cincinal al lui Stalin? am întrebat.

— Da, a zis Alice. O nouă fabrică de tractoare se construiește la Harkov și, când e gata, tata o să lucreze acolo. Între timp, ajutăm oamenii să se înscrie în colhozuri.

Ucraineana ei era aproape la fel de bună ca a tatălui său, dar accentul era mai pronunțat. Cu părul șaten-deschis și ochii căprui, ar fi putut trece drept o localnică, dar bluza și fusta pe care le purta aveau acea țesătură fină și cusătură perfectă pe care le vedeai doar la hainele trimise în pachete din America de Nord. Nu avea niciun sens că veniseră aici. Viața în America era visul suprem și, totuși, o lăsaseră în urmă ca să se întoarcă aici și să-l ajute pe Stalin?

— Ce scrie pe insigna ta? a întrebat Yulia, uitându-se la ornamentul de pe reverul fetei din Canada.

Alice și-a desprins insigna și i-a dat-o Yuliei.

— Scrie în engleză, dar cuvintele sunt aceleași ca cele de pe insignele tinerilor pionieri de aici. Scrie *Mereu pregătit*.

— Și eu am una, a zis Yulia.

S-a ridicat de pe scaun și s-a întors cu insigna în mână și cravata roșie legată lejer în jurul gâtului. Și-a pus insigna pe masă, ca să vedem rusa lângă engleză. Aveau o fotografie identică: pe Lenin cu o stea sovietică și o flacără pe fundal. Am zâmbit și m-am prefăcut interesat de tot spectacolul. Și eu aveam o insignă, dar nu o purtam niciodată, și nici lațul diavolului.

— A fost o revoluție comunistă în Canada? am întrebat.

Tovarășul White și-a dres glasul. Mama s-a încruntat la mine.

Yulia a privit cu jind insigna cu Lenin din Canada.

— Știi ce ar trebui să facem? a întrebat-o Alice pe Yulia.

“What?” asked Yulia.

Alice slid her pin in front of Yulia’s spot at the table. “Let’s trade pins.”

Yulia’s eyes went wide. “Oh my,” she said. “Do you mean it?”

“I do,” said Alice. “Here.”

I watched as Alice expertly tied the devil’s noose around my sister’s neck, then fastened the pin to the left side of her blouse. Yulia looked like she was about to burst with pride, and I had a sick feeling in the pit of my stomach. My sister seemed far too impressed with this girl from Canada.

“Don’t you look smart,” said Alice as she straightened my sister’s tie. “Now promise me you’ll take good care of your new pin.”

“Of course I will,” said Yulia. “And I hope you’ll enjoy wearing your Russian one.”

“I will,” said Alice.

While this whole exchange was going on, I looked across the table at the paper Alice had been filling out. Even reading it upside down I could see that it was a checklist of household items written in Russian. The sections listing our pots and pans and dishes and clothing were already filled out. She’d made a special note of our hand mill for grinding hard grain and our loaf pans too. This was alarming.

Tato had sat down beside me in Slavko’s chair. Mama served mugs of mint tea even though it was time for lunch and my stomach was grumbling. I think she was hoping the visitors would leave; two extra mouths would use up a lot of our food. Unfortunately, both father and daughter looked settled in and comfortable. Comrade White launched into a speech to Tato about the advantages of living on a kolkhoz while the rest of us stayed politely silent.

As her father talked, the Canadian girl looked around at the icons on our walls and frowned. Her attitude was typical of all the pushy shock workers—those Russians sent from Moscow, like Comrades Tupolev and Chort—and the locals who had bought into their lies, like Fedir’s father, Comrade Berkovich; my old teacher, Comrade Holodnaya; and that stupid Comrade Smert. Alice also glanced at the glass bowl of decades-old pysanky—colorful hand-decorated eggs—that graced our table and at Mama’s delicate embroideries covering the windows,

— Ce? a întrebat Yulia.

Alice și-a împins insigna pe masă, în fața Yuliei.

— Să facem schimb de insigne.

Yulia a făcut ochii mari.

— O, vai, a zis ea. Vorbești serios?

— Da, a zis Alice. Uite.

Am privit-o pe Alice legând cu pricepere lațul diavolului la gâtul surorii mele, apoi prinzându-i insigna de bluză, în partea stângă. Yulia arăta gata să explodeze de mândrie, iar mie mi se făcuse rău la stomac. Sora mea părea mult prea impresionată de fata asta din Canada.

— Ce dichisită ești, a zis Alice când a îndreptat cravata surorii mele. Acum promite-mi să ai mare grijă de noua ta insignă.

— Sigur că da, a zis Yulia. Și sper că și tu te vei bucura s-o porți pe cea rusească.

— Așa voi face, a zis Alice.

În timp ce se făcea acest schimb, m-am uitat pe masă, la hârtia pe care o completa Alice. Chiar și citind-o cu susul în jos, am văzut o listă de articole de gospodărie, scrisă în rusă. Secțiunile în care erau înșirate oalele, tigăile, vesela și hainele noastre fuseseră deja completate. Făcuse o notă specială cu moara noastră de mână pentru măcinarea cerealelor tari și cu tăvile pentru pâine. Asta era îngrijorător.

Tata stătea lângă mine, pe scaunul lui Slavko. Mama ne-a pus în față cești cu ceai de mentă, chiar dacă era ora prânzului și îmi chiorăia stomacul. Cred că spera ca vizitatorii să plece; două guri în plus de hrănit ne-ar fi lăsat fără o grămadă de mâncare. Din păcate, atât tatăl, cât și fiica, păreau relaxați și în largul lor. Tovarășul White a început un discurs adresat tatei, despre avantajele de a trăi în colhoz, în timp ce noi, ceilalți, am rămas politicoși în tăcere.

În timp ce tatăl ei vorbea, fata din Canada s-a uitat în jur, la icoanele de pe pereții noștri și s-a încruntat. Atitudinea ei era specifică tuturor acelor brigadieri agresivi – rușii trimiși de la Moscova, precum tovarășii Tupolev și Chort – și localnicilor care le crezuseră minciunile, precum tatăl lui Fedir, tovarășul Berkovich; fosta mea profesoară, tovarășa Holodnaya și tovarășul Smert, un idiot. Alice se uitase și la bolurile de sticlă cu *pysanky* vechi de decenii – ouă colorate încondeiate de mână – care ne decorau masa, și la broderiile delicate ale mamei, care ne acopereau ferestrele,

but she seemed to be blind to their beauty. She just counted each item on her fingers, then noted the quantity on her form. She kept on glancing over to the corner of the room where Mama prayed. It was simple but functional, just a small table covered with a white embroidered cloth. There were beeswax candles on either side of an intricately carved crucifix.

Alice leaned over the table and said, "That's going to get your family into a lot of trouble." She pointed at the prayer corner. "You really should get rid of it."

"My great-grandfather carved that crucifix," I told her. "It means a lot to Mama."

"Then hide it," said Alice.

"We made atheist's corners at school last week," said Yulia.

"You should replace it. I'm serious," Alice said.

Mama held her finger to her lips. Alice sighed and continued with her inventory. Comrade White sounded like Tupolev, the head shock worker, in his arguments about why we should join the kolkhoz. "You'll get tractors and modern equipment for farming. We'll work together, and everyone's quality of life will be better. We'll grow more grain than ever before."

"Have you ever been a farmer?" asked Tato.

"No. I'm a tractor machinist," said Comrade White.

"That's impressive," said Tato. "I would never dream to advise you on making tractors, so why are you advising me on the best way to farm?"

"There's no reason to be rude," said Comrade White. "Don't you understand that I'm trying to help you?"

"Don't you understand what the revolution was all about?" asked Tato. "We got rid of the landlords and became our own bosses. Now Stalin wants to give us new landlords and take away our land."

"You realize that your words are treason, don't you?" said Comrade White. "The only farmers who insist on owning land are the kulaks, and they're the enemies of the revolution."

I felt like I had a stone in my stomach. Being labeled a kulak was serious. The term used to simply mean a rich farmer, but now

dar părea oarbă la frumusețea lor. Nu făcea decât să le numere pe fiecare pe degete, apoi să noteze cantitatea în formularul ei. Se tot uita în colțul camerei unde se ruga mama. Era un loc simplu, dar practic, doar o măsuță acoperită cu o pânză albă brodată. De fiecare parte a unei cruci sculptate migălos erau lumânări de ceară.

Alice s-a aplecat peste masă și a zis:

— Asta o să aducă multe probleme în familia voastră.

A arătat spre colțul de rugăciune.

— Ar trebui să scăpați de ea.

— Străbunicul meu a sculptat crucea, i-am zis. Înseamnă mult pentru mama.

— Atunci s-o ascundeți, a zis Alice.

— Am făcut colțuri de atești la școală săptămâna trecută, a zis Yulia.

— Ar trebui s-o înlocuiți. Vorbesc serios, a zis Alice.

Mama și-a dus degetul la buze. Alice a oftat și a continuat cu inventarul. Tovarășul White vorbea ca Tupolev, șeful brigadierilor, când își enumera argumentele pentru care să ne înscriem în colhoz.

— O să primiți tractoare și echipament modern pentru agricultură. O să muncim împreună și calitatea vieții tuturor va fi mai bună. O să avem mai multe recolte ca niciodată.

— Ai fost vreodată agricultor? a întrebat tata.

— Nu. Sunt mecanic de tractoare, a zis tovarășul White.

— E impresionant, a zis tata. N-aș îndrăzni niciodată să te sfătuiesc cum să faci tractoare, așa că tu de ce mă sfătuiești cum e cel mai bine să fac agricultură?

— N-ai niciun motiv să fii nepoliticos, a zis tovarășul White. Nu înțelegi că încerc să te ajut?

— Nu înțelegi despre ce a fost revoluția? a întrebat tata. Am scăpat de moșieri și am devenit proprii șefi. Acum, Stalin vrea să ne aducă noi moșieri și să ne ia pământurile.

— Îți dai seama că vorbele tale înseamnă trădare, nu-i așa? a zis tovarășul White. Singurii agricultori care insistă să dețină pământ sunt chiaburii și ei sunt dușmanii revoluției.

Simțeam că aveam un pietroi în stomac. Era grav să fii numit chiabur. Termenul obișnuia să desemneze un fermier bogat, dar acum